

# Küreselleşme Saha çalışması.docx

---

WORD COUNT

5952

TIME SUBMITTED

21-SEP-2017 09:28PM

PAPER ID

31790447



International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 3 Year: 2017

1  
2  
3  
4

<b>Fieldwork on Globalization: Possibilities, opportunities and challenges</b>	<b>Küreselleşme üzerine saha çalışması: İmkanlar, fırsatlar ve zorluklar</b>
<b>Fatih Varol<sup>1</sup></b>	
<p><b>Abstract</b></p> <p>The globalization process destabilizes the meaning of the key concepts (e.g., site, place, and local) of ethnography because of the increasing impact of world-wide interconnectedness and interdependence. Thus, an ethnographic research 7) conducted in a single place is not helpful to understand the complexity 6) the globalized world. Ethnography needs to take into account the multiplicity of global network and flows that overlap with one another in the global and local 5) better understand the globalized world. The multi-sited ethnography has developed to overcome the risk of avoiding the complexity of the global circulation and its impact on the local. As an example of the multi-sited ethnography, this article examines Carolyn Nordstrom's ethnographic study 4) of <i>Global Outlaws</i>. Her work highlights the links between the local, national and global by paying attention to the context of multi sites to understand how global capitalism works.</p> <p><b>Keywords:</b> Globalization; time and space compression; global flows; multi-sited ethnography; global capitalism</p>	<p><b>Özet</b></p> <p>Küreselleşme süreci “yer,” “saha” ve “alan” gibi etnografinin temel kavramlarını muğlaklaştırması nedeniyle, sınırlı ve tek bir saha üzerine kurulu klasik etnografiyi küresel dünyayı anlamak bakımından yetersiz kılmaktadır. Yalnız, küreselleşmenin genel geçer etkilerinin ötesine geçmek ve günlük hayatlarındaki etkisinin ortaya çıkarılabilmesi için de etnografi oldukça önemli bir araçtır. Bu nedenle klasik etnografinin küresel dünyayı anlamada yetersizliğinin üstesinden gelebilmek için son yıllarda küresel akışın ve bağlantının peşinden giden, her bağlantı noktasındaki yerel ve küresel arasındaki etkileşimi ortaya çıkarması bakımından oldukça verimli bir yaklaşım olan çok-sahalı etnografi bir ihtiyaç olarak gelişmiştir. Makale hem etnografinin küresel dünyayı anlamak bakımından ne kadar önemli olduğunu hem de çok-sahalı etnografiye iyi bir örnek olması bakımında Carolyn Nordstrom'un <i>Global Outlaws</i> adlı çalışması incelenerek bitirilecektir.</p> <p><b>Anahtar Kelimeler:</b> Küreselleşme; zaman-mekân sıkışması; küresel akış; çok-sahalı etnografi; küresel kapitalizm</p>

<sup>1</sup> Arş. Gör. Dr., Istanbul University, Faculty of Theology, Sociology of Religion, fhvarol@gmail.com

2

(Extended English abstract is at the end of this document)

5

6

7

## 1. Giriş

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

İletişim ve ulaşım alanındaki teknolojik ilerlemeler neticesinde hızla küçülen dünyamızı, yani küreselleşme sürecini anlamak için sosyal bilimciler bir süredir oldukça yoğun bir gayret göstermekte ve daha iyi anlamak için en uygun yöntemi bulmaya çalışmaktadır. Bu durum ister istemez sosyal bilimlerde kullanılan araştırma metot ve metodolojilerini de önemli ölçüde etkilemektedir. Peki, genelde sınırlı bir sahada katılımcı gözlem üzerine kurulu etnografik saha çalışması, küreselleşme sürecini veya toplumlar arası etkileşimin çok hızlı ve geçişken olduğu küresel dünyamızı anlamak için uygun bir metot mudur? Bu makalede sosyal bilimlerde oldukça yaygın bir şekilde kullanılan saha çalışmasının küresel dünyanın temel problemlerini anlamak için elverişli olup olmadığını ve etnografik saha çalışması ile ilgilenen sosyal bilimcilerin küreselleşmeyi anlamak için etnografiyi nasıl kullandıklarını inceleyeceğim.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

Aslında küreselleşme etnografik saha çalışması için hem yeni sorunlar doğurmakta hem de etnografinin gelişimi bakımından yeni fırsatlar sağlamaktadır. Zaman ve mekân tecrübemizdeki değişim “yer,” “yerli,” “saha” ve “alan” gibi etnografinin temel kavramlarını muğlaklaştırması nedeniyle sınırları belirli dar bir saha üzerine kurulu klasik etnografi siyasi, kültürel ve ekonomik sınırların belirsizleştiği dünyamızı anlamak bakımından yetersiz kalmaktadır. Diğer tarafta, küreselleşme üzerine yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu genelde günlük ve gerçek hayat tecrübelerinden ziyade küreselleşmenin genel geçer etkileri üzerinedir (Castells, 2000; Featherstone, 1990; Harvey, 1990, 2007; McMichael, 1996; Morley, Morley, Robins, & Robins, 2002; G. Ritzer, 2014; Turner, 1994). Her ne kadar bu tür çalışmalar küresel dünyamızı anlamak bakımından oldukça önemli olsa da, küreselleşmenin gündelik hayat ile teması ortaya çıkarılmadan küreselleşme sürecinin yeterince anlaşılması mümkün değildir. Etnografinin sosyal bilimlerde kullanılan diğer araştırma metot ve metodolojilerinden ayrıldığı en önemli nokta araştırmanın içine araştırmacıyı da yerleştirilmesi ve gündelik hayatın bir parçası olarak araştırmacının dışarıdan biri olduğunu unutmadan, içeride olanları tecrübe etmesidir. Bu bakımdan küreselleşmenin gündelik hayat üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması için etnografi oldukça önemli bir araçtır. Klasik etnografinin küresel dünyayı anlamada yetersizliğinin üstesinden gelebilmek için etnografi ile ilgilenen sosyal bilimciler bir süredir bu konuyu problem haline getirmişlerdir (Amit, 2003; Appadurai, 1996; Burawoy, Blum, George, Gille, & Thayer, 2000; Gille, 2001; Gille & Riain, 2002; Marcus, 1998). Bir çözüm olarak son yıllarda çok-sahalı etnografi (*multi-sited ethnography*) yeni bir yaklaşım olarak ön plana çıkmaya başlamıştır.

38

39

40

41

42

43

44

Yukarıda kısaca bahsettiğim minval üzere, bu makalede öncelikle küreselleşme sürecinin neden etnografik çalışmaları etkilediğini anlamak bakımından küreselleşme hakkında David Harvey ve Arjun Appadurai'nin çalışmaları çerçevesinde kısa bir bilgi, sonrasında ise sınırlı bir sahada yapılan etnografinin küresel dünyayı anlamak bakımından neden yetersiz olacağını, ancak etnografik bir bakış açısı olmadan küresel dünyanın yeterince anlaşılamayacağını, bunun içinde çok-sahalı etnografinin önemli bir yaklaşım olduğunu göstermeye çalışacağım. Son olarak da hem etnografinin küresel dünyayı anlamak bakımından ne kadar önemli olduğunu hem de çok-sahalı etnografiye iyi

45 bir örnek olması bakımında Carolyn Nordstrom'un *Global Outlaws* (2007) adlı çalışmasını  
46 inceleyeceğim.

## 47 2. Küresel Köyde Zaman ve Mekânın Yeniden Şekillenışı

48 Küreselleşme sürecinin etnografiyi neden ve nasıl etkilediğini anlamak için öncelikle  
49 küreselleşme hakkında kısa bir bilgi vermek zorundayız. En basit tanımıyla küreselleşme iletişim ve  
50 ulaşım alanındaki teknolojik ilerlemeler neticesinde dünyanın giderek küçülmesi ve McLuhan'ın  
51 tabiriyle bir "küresel köy" (McLuhan & Powers, 1989) haline dönüşmesidir. Bu noktada, David  
52 Harvey'in *Postmodern Durum* (1990) adlı çalışmasında kavramsallaştırdığı "zaman ve mekan  
53 sıkışması" küreselleşme sürecinin etnografik çalışmalara olan etkisini anlamak bakımından oldukça  
54 önemlidir. Bu çalışmasında Harvey, 1500'lü yıllardan günümüze dünyanın yaşadığı küreselleşme  
55 sürecini yani iletişim ve ulaşım alanındaki teknolojik ilerlemeler neticesinde insanlığın zaman ve  
56 mekân tecrübesindeki dönüşümü ve bunun toplumsal hayat üzerindeki etkisini incelemektedir.  
57 Harvey'in çalışmasında "zaman ve mekân sıkışması" dört tarihsel dönemde gösterilmiştir. 1500-  
58 1840 yılları arasında ortalama hız en iyi at ile saatte 10 mil yapılabilenken iken, 1850-1930  
59 arasında buharlı tren ile bu saatte 65 mile, 1950'lerde uçak ile 300-400 mile, 1960'larda ise jet  
60 uçakları ile 500-700 mile çıkmıştır (Harvey, 1990: 241). Bu değişim teknolojik ilerlemeler ile birlikte  
61 giderek daha da artmaktadır. Ulaşım alanındaki ilerlemelere ilaveten uydu, internet ve cep telefonu  
62 gibi iletişim alanındaki teknolojik ilerlemeler de insanlar arasındaki etkileşimi daha kolaylaştırmış ve  
63 mekân insanlar ve toplumlar arası etkileşimde bir engel olmaktan çıkmıştır (Harvey, 1990: 289).

64 Harvey, Ortodoks Marksist bir bakış açısına sahip olması nedeniyle küreselleşme sürecini  
65 daha çok ekonomi merkezli, onun tabiri ile "fordist" üretim tarzından "post-fordist" üretim tarzına  
66 geçiş olarak incelemekte ve bu geçişin siyasi ve kültürel alandaki etkilerini göstermektedir. Yalnız biz  
67 burada küreselleşme sürecinin etnografik çalışmalara olan etkisi ile ilgilenmekteyiz ve bizim için  
68 önemli olan husus, "zaman ve mekân sıkışması" ve özellikle de mekân tecrübemizdeki değişimin  
69 etnografinin en temel kavramları olan "saha," "yer" ve "alan" üzerindeki etkisidir.

70 Bu noktada zaman ve mekân tecrübemizdeki değişimin etnografik çalışmalara olan etkisinin  
71 anlaşılabilmesi için Arjun Appadurai'nin *Modernity at Large* (1996) adlı çalışmasında toplamış olduğu  
72 makaleleri bize oldukça önemli bir destek sağlayacaktır. Zaman ve mekân sıkışmasının bu kadar  
73 yoğun yaşanmadığı eski dünyada savaş ve toplu din değiştirme hareketleri dışında kültürler ve  
74 toplumlar arasındaki etkileşim oldukça sınırlı idi ve dolayısıyla kültürel değişim oldukça zaman alan  
75 ve yavaş gerçekleşen bir süreçti. Fakat bu durum küresel bir köy haline dönen dünyamız için geçerli  
76 değildir. Appadurai bu süreci küresel ve yerel arasında ve farklı yerel alanlar arasında sürekli, kontrol  
77 edilmesi mümkün olmayan ve oldukça yoğun kültürel, siyasi, fıkirsal, finansal, teknolojik ve insani  
78 akış süreci olarak ele almaktadır. Bu süreç içerisinde aktif ve etkili olan ulus-devletler, çok-uluslu  
79 şirketler, uluslararası medya, ülkeler içindeki muhalif hareketler ve diaspora cemaatleri gibi sayısız  
80 aktör bulunmaktadır. Daha da önemlisi, bu sayısız aktör arasında kontrol edilmesi mümkün  
81 olmayacak derecede fazla ve çok yönlü bir etkileşim veya akış bulunmaktadır. Bu aktörlerin her  
82 birinin farklı geçmişleri, farklı tahayyülleri, farklı beklentileri, farklı ilişkileri ve farklı amaçları vardır  
83 ve bunların her biri, derecesi farklı da olsa, küresel dünyada etkili olmaktadır. Appadurai'a göre, bu  
84 küresel akışlar özellikle beş farklı temel alanda gözlemlenmektedir: "Ethnoscapes," "Mediascapes,"  
85 "Technoscapes," "Finanscapes," ve "Ideascapes" (Appadurai, 1996: 33). Appadurai bu kavramların  
86 sonlarına eklenmiş olan "-scapes" ile bu alanlar içindeki geçişkenliği, akışkanlığı ve bu alanların  
87 düzensiz şekillenmesini ifade etmek için kullanmıştır. Bu kavramları kısaca açıklamak gerekmektedir.  
88 "Ethnoscapes" dünya üzerindeki turistler, göçmenler, mülteciler, sürgünler ve geçici işçiler gibi  
89 günümüz dünyasında ulusal ve uluslararası alanda ciddi sonuçları olan insan hareketliliğini ifade  
90 etmektedir. "Mediascapes" bilginin çok hızlı bir şekilde dünya üzerinde yayılması ve dağılması için  
91 kullanılmaktadır. "Technoscapes" ile teknolojik alandaki gelişmelerin dünya üzerinde çok hızlı  
92 taşınabilmesini ifade etmektedir. "Finanscapes" paranın çok hızlı dolaşımını göstermektedir.  
93 "Ideascapes" ise aydınlanma ile yaygınlık kazanan ve evrenselleşen özgürlük, eşitlik ve demokrasi



94 gibi fikirlerin dolaşımını ve bunların siyasi mücadelelerde kullanımının yaygınlık kazanmasını ifade  
95 etmektedir.

96 Appadurai'a göre bir alan içindeki gelişmeler diğer alanları etkileyebilse de, aslında bu alanlar  
97 birbirinden kopuk olarak kendi mekanizmaları içinde hareket etmektedir (Appadurai, 1996: 37) ve  
98 aralarındaki bağlantı ve kendi mekanizmaları içindeki akış bağlamdan bağlama değişmektedir.  
99 Mesela, Japonya fikirlerin ve metaların akışına açıktır ama göçmen kabulüne pek sıcak bakmaz.  
100 Göçmen akışına karşı mesafeli olma durumu İsviçre ve Suudi Arabistan için de geçerlidir ama onlar  
101 yabancı işçilerin akışına açıktır. Diğer taraftan, oralarda çalışan yabancı işçiler de kendi vatanlarıyla  
102 yoğun bir etkileşim halindedir. Kısaca küresel dünyada bu alanlar içinde oldukça kompleks ve çok  
103 boyutlu akışlar vardır.

104 Appadurai'ın yaklaşımında dikkat etmemiz gereken önemli hususlardan biri küresel akışların  
105 tek taraflı olmadığıdır. Yani küreselleşme ile dünya üzerinde oluşan sayısız akış neticesinde Batı-  
106 merkezli yaklaşımlar geçerliliğini yitirmiştir. Bu bağlamda genelde çok yaygın bir kanaat olarak  
107 küreselleşme ile birlikte dünyanın Batı kültürünün etkisi altında homojenleşmekte olduğu kabul  
108 edilir. Ancak, Appadurai'a göre küresel dünyada böyle tek yönlü ve basit bir ilişki yoktur. Bugün  
109 günümüzde hem aynılık hem de farklılık aynı zamanda birlikte bulunmaktadır. Bunun en iyi  
110 örneklerinden biri diaspora cemaatleridir. Bugün dünyanın birçok yerinde kendi anavatanlarıyla  
111 yakın ilişkiye devam etmekte olan ve kendi kültürlerini farklı bir bağlamda yeniden üretmekte olan  
112 diaspora cemaatleri oluşmuş durumdadır (Appadurai, 1996: 4). Almanya'da yaşayan Türklerin  
113 durumu iyi bildiğimiz bir örnektir. Onların büyük çoğunluğu genel olarak sadece Türk  
114 televizyonlarını izlemekte, Türkiye gündemini yakından takip etmekte, Türkiye'den evlenmekte,  
115 Türk mobilyası kullanmakta ve Türk yemekleri yemektir. Tabi ki bu durum sadece Türkler için  
116 geçerli değildir. Buna benzer bir durum İngiltere'deki Pakistanlılar, Fransa'daki Cezayirli, ABD'deki  
117 Koreliler gibi birçok diasporik cemaat için de geçerlidir (Appadurai, 1996: 4). Dolayısıyla  
118 aynı coğrafi mekânda aynı anda birden çok kültürel, siyasi ve ekonomik akış tecrübe edilmekte ve  
119 günlük hayatı etkilemektedir.

120 Aslında küreselleşme konusu daha da uzatılabilir ama esas konumuza yoğunlaşmak için bu  
121 kısa giriş yeterli bir arka plan sağlayacaktır. Kısaca belirtmek gerekirse, küreselleşme üzerine olan  
122 birçok çalışmada (Albrow, 1996; Castells, 2000; Hall, 1991a, 1991b; Lash & Urry, 1993; Mato, 1997)  
123 ortak olan en önemli noktalar dünyadaki toplumlar ve kültürler arası geçişkenliğin ve etkileşimin çok  
124 kolay bir hale gelmesi, küresel bir ağa dönüşen dünyada kontrol edilmesi mümkün olmayacak  
125 derecede çok yönlü bir kültürel, siyasi ve ekonomik akışın olduğudur. Bu noktada, bizim için hayati  
126 olan soruya geçebiliriz. Küresel dünyada mekânın anlamı nedir? Daha da spesifik olarak soracak  
127 olursak, bugün Almanya'da yaşayan Türkler için mekân neresidir? Coğrafi olarak Almanya  
128 denilebilir ama kültürel ve kimliksel olarak günümüzde coğrafi mekânın fazla bir anlamı kalmamıştır  
129 artık. Kültürler ve kimlikler belirli bir mekâna ve yere bağımlı olmadan da oluşmakta veya kendi  
130 varlıklarını devam ettirebilmektedirler (Appadurai, 1996; Friedman, 1994; Giddens, 2011; Hall,  
131 1991a, 1991b; Meyrowitz, 1986). Yani, "mekandan bağımsızlaşma" (Appadurai, 1996; Schiller,  
132 Basch, & Blanc, 1995; Tomlinson, 1999) günümüz toplumlarının belirli başlı özelliklerinden biridir.

133 Geleneksel anlamda "yer" belirli sınırlar içinde kendi kültürü, kendi hukuku, kendi siyaseti  
134 olan otonom bir yapıya sahipti (Harvey, 1990: 240). Fakat, bugün günümüzde mekân geleneksel  
135 anlamını yitirmiştir. Bu bağlamda Massey'in (1994) ifade ettiği gibi günümüz dünyasında mekân  
136 sınırları belirli, statik, homojen ve tekil bir kimliği olan bir yeri ifade etmemektedir; artık mekân  
137 sınırları belirli olmayan ve sürekli etkileşim içinde devamlı olarak yeniden inşa edilen bir süreçtir.  
138 Peki zaman ve mekân tecrübemizdeki değişimin ve mekânın sürekli olarak inşa edilen bir süreç  
139 olmasının "yer," "yerli," "saha," ve "alan" gibi etnografinin en temel kavramları üzerine etkisi nedir?

### 140 3. Küresel Köyde Etnografi

141 Her ne kadar etnografi okur-yazar olmayan kültürleri anlama faaliyetinin bir parçası olarak  
142 antropolojide gelişse de, zamanla modern toplumların ve kurumların da anlaşılması için kullanılmaya  
143 başlanmıştır. Bugün ise sosyal ve beşeri bilimlerde oldukça yaygın olarak kullanılan önemli bir  
144 metodolojik yaklaşımdır. Klasik antropolojide genel olarak saha dünyanın ücra bir köşesindeki belki  
145 bir kabile, belki bir köy, belki bir ada iken, etnografinin modern toplumları anlamak içinde  
146 kullanılmaya başlamasından sonra saha mahalle, okul, işyeri, hastane ve fabrika gibi yerleri de  
147 kapsamaya başlamıştır. Modern veya ilkel bir toplum olsun, geldiğimiz noktada etnografi de esas  
148 olanın sınırları belirli bir mekânda “orada olarak” tecrübe edilmesi ve bu tecrübenin ifade  
149 edilmesidir. Yani araştırma sorusuna cevap verebilecek sınırları belirli en uygun sahada belirli bir  
150 süre oraya katılarak tecrübe edilmesi ve kendi bağlamında anlaşılması üzerine kuruludur. Yalnız  
151 etnografik çalışmalar kültür=kimlik=yer=mekân anlayışı üzerine kuruludur. Bunun için de temsil  
152 bakımından en uygun çalışma yeri (veya saha) seçilmeye çalışılır. Mesela, Carol Delaney 1980-1982  
153 yılları arasında Anadolu’da Türk köy toplumunda kozmoloji, toplumsal cinsiyet, aile, evlilik ve  
154 akrabalık üzerine yapmış olduğu etnografik çalışmasında saha seçimini şöyle anlatmaktadır:

155 “Türkiye’de otuzbinden fazla köy var. Ben bunların Orta Anadolu yaylasındaki ellisinden  
156 fazlasını bir kırsal sağlık ekibi ile birlikte gezdim. “Tipik” bir köy aramıyordum. Uygun  
157 malzemeyi sağlayabilecek iki cinsiyetten ve tüm yaşlardan yeterli insan barındıran, böylece  
158 doğum, evlilik ve ölüm gibi yaşam döngüsü ritüellerini gözlememi mümkün kılacak ve  
159 Türkiye nüfusunun çoğunluğu gibi Anadolu Türkü, ve Sünni olan bir köy arıyordum.  
160 Sonuçta seçtiğim köy, ..., aşağı yukarı 850 nüfusluydu, ..., ve kadın ile erkek nüfusu eşitti;  
161 bu insanlar kendilerini gerçek Anadolu Türkleri olarak görüyorlardı ve Alevi değil, Sünni  
162 olduklarını söylüyorlardı” (Delaney, 2001: 39)

163 Alan çalışmasını tamamladıktan yaklaşık 20 yıl sonra, 2001 yılında kitabının Türkçe çevirisi  
164 için yazmış olduğu takdimde ise kısa zaman içinde köyde olan değişiklikleri şöyle anlatmaktadır:  
165 “Köye ilk kez 1986 yazında dönebildim...O zaman ile 1992’deki ikinci ziyaretim arasında fazla bir  
166 şey değişmemişti... 1997’den itibaren hemen her yıl köyü ziyaret ettim ve çok büyük değişikliklerle  
167 karşılaştım” (Delaney, 2001: 10). Daha sonrasında ise takdimde, köye olan ulaşım imkanlarının ne  
168 kadar değiştiğini, insanların işçi olarak şehre göç ettiğini, kasabadan köye olan otobüsleri, köye gelen  
169 telefonlar sayesinde “her evin şehre ve dünyaya doğrudan bağlantısı” olduğunu ama köyünde yayı  
170 yarıya küçülüp evlerin terk edildiğini, apartman tipli binalar ve villa tarzı evlerin yapıldığını, evlerde  
171 yeni yapılmış olan güneş enerji panellerini, ve bir zamanlar köyde en önemli etkinlik olan evliliklerin  
172 yerini artık cenaze törenlerinin aldığını anlatmaktadır. Delaney takdimini şöyle bitirmektedir: “Köy  
173 yaşantısı Anadolu platosunda yaklaşık 10000 yıl önce ortaya çıktı, ve yerleşik köy yaşantısına belki  
174 de ilk Anadolu topraklarında geçildi. Bugün, bu yaşam biçimi hızla ortadan kayboluyor” (Delaney,  
175 2001: 12).

176 Delaney’in 1980’lerde yapmış olduğu çalışmadan yaklaşık 20 yıl sonra ifade ettiği gözlemler  
177 bile tek başına dünyanın kısa zamanda ne kadar çok değiştiğini göstermesi bakımından oldukça  
178 önemlidir. Muhakkak Anadolu’daki köyler 10000 yıllık süre içinde oldukça değişmiştir, ama yaşanan  
179 değişim son 20 yılda yaşananlar kadar hızlı olmamıştır. Yaşanan hızlı değişim neticesinde artık 10000  
180 yıllık köy hayatı bitme noktasına gelmiştir. Peki Delaney bugün aynı araştırma konusu için  
181 etnografik bir çalışma yapmak isteseydi temsil bakımından ideal bir saha olarak nereyi seçerdi? Veya  
182 Türk toplumunda evlilik üzerine etnografik bir çalışma yapmak isteyen bir araştırmacı için ideal bir  
183 saha neresidir? Kültürü temsil bakımından sınırlı ve dar bir sahada veya tek bir köyde yapılan  
184 etnografik bir çalışma ne derece yeterli olabilecektir?

185 Zaman ve mekân tecrübemizin değiştiği küresel dünyada hayatın her alanındaki sınırlar  
186 bulanıklaşmaya başlamıştır. Artık günümüzde modern ve ilkel gibi ayrımlar etkisini yitirmiştir  
187 (Eriksen, 2001: 29). Dünyanın en ücra köşesindeki toplumlar, en kapalı köyler bile küresel akıştan  
188 etkilenmekte ve küresel akışı etkilemektedir. Bugün iletişim araçları ve internet toplumların en  
189 yoksul katmanlarının bile evlerinde ve ellerinde ise, küresel kültür ürünleri ve metalar her yere çok



190 rahat ulaşabiliyor ise küreselleşmenin gerçek hayat üzerindeki etkisi dünyanın en ücra köşelerinde  
191 bile görüldüğünün göstergesidir.

192 Böylesine köklü bir değişim yaşandığına ve küresel akış ve bağlantı her yeri kapsadığına  
193 göre, bu durumu akademik çalışmalar da dikkate almak zorundadır çünkü sosyal bilimlerin  
194 ilgilendiği kültür, din, ekonomi ve iktidar gibi temel konuların hemen hepsi bugün küresel akışın  
195 dışında değildir. Küresel ağda birçok akış birbirini hem etkilemekte hem de etkilenmektedir. Bu  
196 etkileşimin derecesi toplumdaki şehirden şehre sokaktan sokağa farklı olabilir ama küresel  
197 ağın bir parçasıdır. Peki bir etnograf bu kadar yoğun bir etkileşimin olduğu günümüz dünyasında  
198 sınırlı bir sahada nasıl çalışabilir? Ve sınırlı bir alana hapsolmuş etnografik bir çalışma günümüz  
199 dünyasını anlamada ne kadar yeterli olabilir? Daha da spesifik olarak etnografi küreselleşme ile  
200 birlikte oldukça sıkıntılı bir duruma düşmüş müdür?

201 Diğer tarafta, her ne kadar zaman ve mekân tecrübemizdeki değişim geleneksel etnografiyi  
202 küresel dünyayı anlamak bakımından dezavantajlı bir duruma soksa da küreselleşme sürecinin  
203 günlük hayattaki etkisinin gerçek hayattan kesitlerle anlaşılabilmesi için etnografik çalışmalara ihtiyaç  
204 vardır. Zira, küreselleşmenin gündelik hayata olan etkisini görmeden, “masabaşı bilimcileri”nin  
205 “küreselleşen dünyamızda” ile başlayan beylik analizleri ayağı yere basmayan yaklaşımlar olarak  
206 kalacaktır. Mesela, küreselleşmenin yaygın olarak incelenmeye başladığı yıllardan beri “masabaşı  
207 bilimcileri” tarafından hem kültürel hem siyasi hem de ekonomik alanda yapılmış çalışmalar genelde  
208 tek merkezli bir dünya anlayışının uzantısı olarak yereli küresel etkisi altında şekillenen pasif bir alıcı  
209 olarak betimler. Böyle çalışmalarda dünyanın Batı kültürü etkisi altında homojenleştiğinden (George  
210 Ritzer, 1998), ulus-devletin ölümünden (Wriston, 1992), tarihin sonundan (Fukuyama, 2006) ve  
211 IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kurumların dünyadaki ekonomiyi tek başına  
212 şekillendirdiğinden (Dicken, 1992) sıklıkla bahsedilir. Muhakkak küresel dünyada Batı kültürü  
213 dünyayı etkilemektedir, ulus-üstü kurumlar ulusal siyaset ve ekonominin şekillenmesinde aktif rol  
214 almaya çalışmaktadır ama küreselleşme yukarıda da kısa 3 gösterdiğimiz gibi sadece küresel ile yerel  
215 arasındaki tek taraflı bir ilişki üzerine kurulu değildir (Burawoy et al., 2000; Gille, 2001; Gille &  
216 Riain, 2002).

217 Küresel ile yerelin etkileşiminin her bir bağlamda farklı sonuçları ve bin bir yüzü vardır  
218 (Appadurai, 1996; Burawoy et al., 2000; Castells, 1997; Friedman, 1994; Schiller et al., 1995). Bu  
219 süreçte her bir aktörün farklı geçmişi, farklı hafızaları, farklı küreselleşme tahayyülleri, farklı  
220 ideolojileri, farklı ilişkileri, farklı mücadeleleri olduğu gibi her biri farklı küresel akışların etkisi  
221 altındadır. Küresel ile yerel arasındaki etkileşimin her yerde aynı olmadığını, yereli küreselleşen  
222 etkisinin ve küreselin farklı yerlerde farklı etkilerinin görülebilmesi için etnografi en önemli araştırma  
223 metodlarından biridir çünkü ancak etnografi yerel ile küresel arasındaki ilişkiyi somut örneklerle,  
224 günlük yaşamdan kesitlerle ve yaşanmış gerçekliklerle ortaya çıkarabilir.

225 Ancak, sınırları belirli ve dar bir alanda yapılan etnografi küresel dünyayı anlamak için yeterli  
226 değildir. Marshall Berman'ın ifade ettiği gibi eğer günümüz dünyasında *Katı Olan Her Şey Bubarlaşıyor*  
227 (1983) ise, etnografinin katı olan mekân anlayışı da bunun dışında değildir. Bilgi ve söylemin artık  
228 çok kısa zamanda tüm dünya üzerinde yayılabilmesi, küresel ekonominin her alanı kapsamaması,  
229 küresel aktörlerin her alanda etkili olması gibi gelişmeler neticesinde küresel ve yereli bir araya  
230 getirip arasındaki bağlantıyı kuran ve farklı yereller arasındaki etkileşimin ortaya çıkaran bir bakış  
231 açısına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaca bir cevap verebilmek için Appadurai, mekândan bağımsız ve ulus-  
232 ötesi bir bakış açısını gerektiren “*kozmpolitan etnografi*” veya “*makro etnografi*”nin gereklilik olduğunu  
233 kabul etse de, pratikte nasıl yapılacağı ile fazla ilgilenmemiştir. Ancak George E. Marcus *Etnography*  
234 *through Thick and Thin* (1998) adlı çalışmada çok-sahalı (*multi-sited*) etnografi olarak kavramlaştırdığı  
235 ve derinlemesine incelediği yaklaşım böyle bir ihtiyaca cevap olarak son yıllarda oldukça  
236 yaygınlaşmıştır. Bu yaklaşımda kısaca merkezi olmayan ama farklı sahalarda küresel ağdaki  
237 bağlantıları ve onların etkisini anlamak için küresel akışın peşinden giden bir araştırma stratejisi  
238 izlenilir. Buradaki saha artık sadece bir yeri ifade etmemekte, aynı zamanda farklı perspektifleri ve

239 akışları da kapsamaktadır. Bu nedenle belli bir soruya cevap vermek için tek bir merkezde yaşayıp  
240 orada olmak ve katılımcı gözlem ile anlamak yerine, çok-sahalı etnografide esas olan soruya cevap  
241 verebilmek veya anlamak için sınırları belirli bir yere konumlanmadan küresel akış içindeki  
242 insanların, hayat hikayelerinin, fikirlerin, ürünlerin ve/veya çatışmaların peşinden gidilmesidir.

#### 243 4. Küresel Kapitalizm üzerine Çok-Sahalı bir Etnografi Örneği

244 Notre Dame üniversitesinde antropolog olarak küreselleşme, kapitalizm, uluslararası suç, ve  
245 Afrika üzerine çalışmalar yapan Carolyn Nordstrom'un 2007 yılında yayımlanmış olduğu *Global*  
246 *Outlaws* (2007) adlı çalışması hem küresel dünyanın anlaşılmasında etnografinin ne kadar önemli bir  
247 metot olduğunu göstermesi, hem de çok-sahalı etnografiye bir örnek olması bakımından oldukça  
248 orijinal ve ufuk açıcı bir eserdir. Nordstrom bu çalışmasında para, organize suçlar ve iktidar  
249 arasındaki ilişkiler bağlamında 21. yüzyılda küresel kapitalizmin işleyişini, çok-uluslu şirket  
250 imparatorluklarını ve onların içlerinde olduğu organize suçları anlamaya çalışmaktadır. Bunun içinde  
251 Afrika'nın güneyinde çok fakir bir ülke olan Angola'dan başlayıp Rotterdam, Londra ve Los  
252 Angeles gibi küresel kapitalizmin merkezi olan birçok sahada 2000'li yılların başlarında yaklaşık 5 yıl  
253 süren yerel-ulusal-küresel arasındaki etkileşimi gösteren etnografik bir çalışma yapmıştır. Buralarda  
254 en fakir insanların hayat hikayelerini dinlemekte, küresel ticaretin kalbi olan uluslararası limanların ve  
255 uluslararası firmalara ait yük gemilerinin işleyişini anlamaya çalışmakta, ürünlerin sınırlardan geçişini  
256 izlemekte, sınırlarda ve limanlarda çalışanlar ile görüşmeler yapmakta ve Scotland Yard gibi küresel  
257 kaçakçılığın takibini yapan merkezlerde kanun adamlarının uzmanlığına başvurmaktadır. Kısaca  
258 ürünlerin, paranın ve iktidarın peşinden giderek küresel kapitalizmin işleyişini anlamaya çalışmakta  
259 ve küresel ticaretin çoğunun yasal ve yasadışı olanın kapsamı dışında hukuk ötesi bir durum  
260 olduğunu göstermektedir.

261 Nordstrom çalışmasına Angola'nın tam merkezinde iç savaşın hala etkisini devam ettirdiği  
262 yıllarda kimsesi kalmamış bir savaş yetimi olan Okidi'nin hikayesi ile başlamaktadır. Okidi ile iç  
263 savaş neticesinde harabe olmuş bir şehrin merkezinde Okidi muhtemelen kaçak olarak ülkeye girmiş  
264 olan Marlboro marka sigara satmaya çalışırken tanışmışlardır. Okidi uluslararası bir markanın  
265 sigaralarını satarak küresel kârdan kendine düşen küçük payı almakta ve bununla günlük gıda  
266 ihtiyacını ancak karşılayabilmektedir. Kendine barınak olarak da savaştan harabe olmuş yerleri  
267 kullanmaktadır. Aslında Okidi yalnız değildir. Afrika'nın savaştan harabeye dönmüş bu ülkesinde  
268 Okidi gibi sayısız savaş yetimi çocuk bulunmaktadır. Onlar da aynı Okidi gibi bir şeyler satarak  
269 hayatlarına devam ettirmektedirler. Nordstrom Afrika'nın ücra bir ülkesinin savaştan harabeye  
270 dönmüş sokaklarında küresel bir marka olan sigarayı satıp yaşamlarını devam ettirmeye çalışan bu  
271 çocukların her ne kadar coğrafi olarak dünya ticaret merkezlerinden uzakta bir yerde yaşasalarda,  
272 aslında onların hikayesi trilyon dolarlık uyuşturucu, sigara ve silah kaçaklığı üzerine kurulu küresel  
273 ekonomik ağın bir parçası olduğunu göstermektedir. Daha da ötesi Okidi ve onun gibi birçok  
274 çocuğun hikayesi küreselleşmenin dünyanın en ücra ve en fakir yerlerine bile nasıl nüfuz ettiğinin ve  
275 yerel ile bir etkileşim halinde olduğunun da bir göstergesidir.

276 Yalnız küresel pastadan en az hisse onlara düşmektedir. Okidi'nin sattığı sigaralar O'na  
277 gelene kadar birçok el değiştirmekte ve coğrafi, endüstriyel, ulusal, kıtasal, yasal ve ahlaki birçok  
278 sınırı aşarak Okidi'nin eline satılmak üzere ulaşmakta ve küresel ticaret ağındaki en ücra noktalardan  
279 birini oluşturmaktadır. Peki bu sigaralar Okidi'ye nasıl ulaşmakta ve küresel ticaret ağı nasıl  
280 oluşmaktadır? Nordstrom Okidi ve Okidi gibi birçok yetimin sigaraları bir dükkan sahibi  
281 "amca"dan aldığını göstermektedir. Satılan sigara başına "amca" cüzi bir miktarı onlara vermekte ve  
282 onlarda günlük gıda ihtiyaçlarını ancak giderebilmektedirler. Yalnız "amca"nın dükkanında sadece  
283 sigara satılmamakta, silah, viski, elektronik gibi birçok ürün dükkanda bulunmaktadır. Ama bu  
284 noktada ilginç olan husus, Afrika'nın ücra bir kasabasındaki bu dükkanda bulunan ürünler aynı  
285 sigarada olduğu gibi belli başlı küresel markalardır. Küresel markalar bu dükkandan en fakir  
286 insanlara satılmakta ve buradan başlayarak sermaye belirli ellerde birikerek küresel baronlara doğru  
287 akmaktadır.



288 Okidi'nin sigarasını satın aldığı bir sürü küresel markayı satan dükkân gibi Afrika'nın bu üçra  
289 ülkesinde bir sürü dükkan vardır. Peki bu dükkanlara belli başlı küresel markalar nasıl ulaşmaktadır?  
290 Dükkan sahipleri ya kirli kişilerle bağlantısı olan birileri ya da bunlara ulaşabilen araçlara  
291 ulaşabilmektedir. Bu noktada da en önemli yerler ulusal ile uluslararası kesitiği yerler olan sınır  
292 noktalarındaki gümrükler ve özellikle de limanlardır çünkü küresel markalar genelde limanlar  
293 aracılığıyla ülkelere girmektedir. Araçların büyük çoğunluğu genelde ülke limanına gelen ya da  
294 sınırdan turlarla geçen malları ülke genelinde pazarlayan kişilerdir. Bugün Afrika kıtasının  
295 güneyindeki ülkelere birçok ürünün kaçak olarak (yani vergisi ödenmeden) ve limanlar aracılığıyla  
296 girdiğini öğreniyoruz. Tabii ki buradaki aktörler sadece değiş-tokuş işlemi yapan tüccarlardan  
297 ibaret değildir. Her bir aşamada tüccarlar, nakliyeciler, siyasetçiler, bürokratlar, polis ve özellikle de  
298 asker işin içindedir. Nordstrom'un çalışması geçiş noktalarındaki, özellikle de limanlardaki, rüşvet,  
299 kaçakçılık, görmezden gelme, ayrımcılık gibi kanunsuzlukları gerçek hayattan örneklerle gözler  
300 önüne sermektedir.

301 Peki Afrika'nın bu limanlarına ürünler nasıl gelmektedir? Tabii ki uluslararası limanlar  
302 aracılığıyla. Dünyadaki ticaretin çok büyük bir çoğunluğu Rotterdam, Londra, Los Angeles, Şangay,  
303 Singapur, Cape Town gibi uluslararası limanlar aracılığıyla yapılmaktadır. Peki bu limanlar nasıl  
304 çalışmaktadır? Nordstrom'un çalıştığı sahalardan birisi de dünyanın en büyük limanlarından birisi  
305 olan Rotterdam limanıdır. Avrupa'ya açılan mallar genellikle Rotterdam'a gelmekte ve oradan tüm  
306 Avrupa'ya dağılmaktadır veya Avrupa'dan mallar genellikle Rotterdam'dan dünyaya dağılmaktadır.

307 Nordstrom'un çalışmasından yük gemilerinin binlerce konteyner mal taşıdığı  
308 öğrenmekteyiz. Ortalama bir yük gemisi 1700 konteyner taşımakta iken ve 12000 konteyner taşıyan  
309 yük gemileri de bulunmaktadır (Nordstrom, 2007: 117). Bir konteynerin liman gümrüklerinde  
310 incelenmesi ortalama 4 ile 6 saat sürmektedir. Eğer ortalama bir yük gemisindeki bütün konteynerler  
311 incelenerek olsa yaklaşık 5000 saatlik bir mesai gerektirmektedir. Büyük bir geminin incelenmesi ise  
312 30000 iş saati demektir. Dolayısıyla konteynerlerin hepsinin incelenmesi pratik olarak mümkün  
313 değildir. Nordstrom'un çalışmasından biz konteynerlerin ancak %5'lik bir bölümünün ancak  
314 incelenebildiğini öğrenmekteyiz. Yani limanlardaki ticaretin %95'i kontrolsüz olarak yapılmaktadır.  
315 Ayrıca sayımı yapılan ve tamamen kanunu uygun ve bütün resmi kağıtları onaylanmış olarak bir  
316 limandan ayrılan bir geminin uluslararası sularda üzerinde yapmış olduğu değiş-tokuşun ise kontrolü  
317 bile mümkün değildir. Vardığı limanda ise gelen limandan onaylanmış resmi kağıtlar dikkate alınarak  
318 konteynerler kontrolsüz bir şekilde gümrükten geçmektedir. Dolayısıyla kaçakçılar için aslında  
319 limanlar birer cennettir (Nordstrom, 2007: 119). Sadece dolaşımı yasal ürünler kontrolsüz ve kayıt  
320 dışı olarak limandan limana ve oralardan da ülke içlerine girmemekte, aynı zamanda dolaşımı çok  
321 sıkı kontrol edilmesi gereken uyuşturucu madde ve silah gibi ürünler de çok rahat ve kontrolsüz bir  
322 şekilde dünya üzerinde küresel ticaret ağının bir parçası olarak dolaşabilmektedir. Mesela, dünyada  
323 sigaraların %50'si gümrüklerden kaçak olarak geçen sigaralar oluştururken (Nordstrom, 2007: 8),  
324 dünyadaki yasadışı narkotik trafik değeri ise yaklaşık 1 trilyon dolardır (Nordstrom, 2007: 130).

325 Peki küresel ticaret ağında kaçakçılığı en çok kim yapmaktadır? Organize bir şekilde  
326 kaçakçılık ile uğraşanların genelde mafya tarzı yapılanmalar olduğu zannedilir. Oysa Nordstrom'un  
327 çalışması bize dünya üzerindeki kaçakçılığın büyük bir oranının dünya üzerinde saygınlığı olan belli  
328 başlı çok uluslu şirketler tarafından yapıldığını (Nordstrom, 2007: 119) ve 21. yüzyılda tipik bir mal  
329 kaçakçısının çok uluslu bir şirkette herkesin saygı duyduğu ürünleri pazarlamak isteyen iyi eğitilmiş ve  
330 iyi giyinmiş orta seviye bir yönetici olduğunu göstermektedir. Bu yöneticiler çalıştıkları şirketlerin  
331 satışlarını ve kârlarını arttırarak şirket içinde yükselmeyi ve böylece kendileri için daha iyi bir kariyer  
332 ve aileleri için de daha iyi bir yaşam istemektedirler.

333 Nordstrom kıtalar arası küresel ticaretin ne kadar kolay ve kısa zamanda kontrolsüz bir  
334 şekilde gerçekleştiğini göstermektedir. Hükümetlerin ilgisizliği veya görmezden gelişi nedeniyle  
335 sigaradan, uyuşturucuya, elektroniğe ve arabalara bir sürü ürünün kontrolsüz geçişlerinden  
336 kaynaklanan vergi kaybı nedeniyle bir sürü fakir insanın en temel ihtiyaçlarının bile devletler

337 tarafından karşılanamamaktadır. Nordstrom küresel ticaret ağında oluşan devasa kârların küresel  
338 şirketlerin kasalarına doğru akışını ürünlerin paranın ve insanların akışının peşinden giderek bize  
339 gerçek hayattan örneklerle anlatmaktadır. Bu ağda küresel kapitalizmin merkezi olan yerlerden  
340 limanlar aracılığıyla akan ürünler kontrolsüz bir şekilde fakir ülkelere girmekte, dünyanın en ücra  
341 yerlerinde temel ihtiyaçlarını bile karşılayamayan insanlar tarafından en fakir insanlara satılmakta ve  
342 bu ürünlerin satışından gerçekleşen üçer beşer kuruş kârlar birikerek küresel ticaretin merkezlerine  
343 doğru devasa bütçelerle akmaktadır. Fakirlerin minimum yaşamını ve iş bilen kişilerin ise nasıl  
344 kurdukları bağlantılarla gittikçe kârlarını maksimize ettiğini göstermesi bakımından oldukça  
345 önemlidir. Bu oldukça kompleks küresel ticaret ağında iş adamları, hükümetler, bürokratlar, askerler,  
346 küresel limanlar, küresel şehirler, uluslararası şirketler, yetim çocuklar, dükkanlar gibi sayısız yer, kişi  
347 ve ürün birbirine bağlı ve sayısız bir akış veya değiş-tokuş içerisinde.

## 348 5. Sonuç

349 Bu makalede çok boyutlu olan küreselleşme sürecinin etnografik bir saha çalışması olmadan  
350 yeterince anlaşılamayacağını ama bunun için de genel olarak sınırlı ve dar bir sahada gerçekleştirilen  
351 geleneksel etnografinin de yeterli olmayacağını göstermeye çalıştım. Küreselleşmenin etkisi tek bir  
352 sahada da araştırılabilir ama küresel akış ve bağlantı gösterilmedikçe küreselleşme yeterince  
353 anlaşılacaktır. Küresel bağlantının gösterilebilmesi içinde tek bir sahada yapılan çalışma yeterli  
354 olmayacaktır. Dolayısıyla, küresel akışın ve bağlantının peşinden giden, her bağlantı noktasındaki  
355 yerel ile küresel arasındaki etkileşimi ortaya çıkaran, bu bağlantıları farklı yerlerde farklı hayat  
356 hikayeleriyle bağlayarak küresel ağda toplumlar, kültürler ve insanlar arasındaki iç içe geçişi gösteren  
357 ve dolayısıyla küreselleşmenin görünmeyen yüzünü ortaya çıkarması bakımından oldukça verimli bir  
358 yaklaşım olan çok-sahalı etnografi bir ihtiyaç olarak gelişmiştir.

359 Bu durum, sınırlı bir sahada yapılan geleneksel etnografiyi değersizleştirmez. Araştırmacının  
360 ilgilendiği konu tek bir sahada konumlanmasını gerektirebilir. Ama mekânın sadece coğrafi bir  
361 alandan ibaret olmaması, yerelin yerinin belirli bir coğrafyadan bağımsızlaşması ve küresel akışın  
362 dünyanın en ücra köşelerinde bile etkili olması nedeniyle, küresel akışın peşinden gitmek  
363 küreselleşmeyi anlamak bakımından oldukça önemli bir yöntemdir. Dolayısıyla tek bir saha üzere  
364 kurulu geleneksel etnografi ile çok-sahalı etnografi birbirinin alternatifi değil, birbirinin  
365 tamamlayıcısıdır. Geertz'in (1973: 29) kültür üzerine yapılan çalışmaların her zaman eksik kalacağını  
366 ifade etmesi gibi, küreselleşme üzerine yapılan çalışmalarda her zaman eksik kalacaktır. Yalnız,  
367 Nordstrom'un çalışmasında olduğu gibi hem küreselleşmenin işleyişini anlamak hem de  
368 küreselleşmenin bin bir yüzünü ortaya çıkarabilmek için küresel akışın peşinden giden, sıradan  
369 insanların hayat hikayelerini küresel ağda ortaya çıkarabilen çok-sahalı etnografi oldukça önemli bir  
370 yaklaşım olarak ön plana çıkmaktadır.

371

## 372 Kaynakça

- 373 Albrow, M. (1996). *Global Age*: Wiley.  
374 Amit, V. (2003). *Constructing the Field: Ethnographic Fieldwork in the Contemporary World*: Routledge.  
375 Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. Minneapolis: the  
376 University of Minnesota Press.  
377 Berman, M. (1983). *All that is Solid Melts Into Air: The Experience of Modernity*: Verso.  
378 Burawoy, M., Blum, J. A., George, S., Gille, Z., & Thayer, M. (2000). *Global Ethnography: Forces,  
379 Connections, and Imaginations in a Postmodern World*: Univ of California Press.  
380 Castells, M. (1997). *the Power of Identity*. Oxford: Blackwell Publishers.  
381 Castells, M. (2000). *The Rise of The Network Society: The Information Age: Economy, Society and Culture*:  
382 Wiley.  
383 Delaney, C. (2001). *Tobum ve Toprak Türk Köy Toplumunda Cinsiyet ve Kozmoloji*. İstanbul: İletişim  
384 Yayınları.  
385 Dicken, P. (1992). *Global Shift: The Internationalization of Economic Activity*: Sage Publications.



- 386 Eriksen, T. H. (2001). *Small Places, Large Issues: An Introduction to Social and Cultural Anthropology*.  
387 Sterling, Virginia: Pluto Press.
- 388 Featherstone, M. (1990). *Global Culture: Nationalism, Globalization and Modernity*: Sage Publications.
- 389 Friedman, J. (1994). *Cultural Identity and Global Process*. London: Sage Publications.
- 390 Fukuyama, F. (2006). *The End of History and the Last Man*: Free Press.
- 391 Geertz, C. (1973). *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books.
- 392 Giddens, P. A. (2011). *Runaway World*: Profile.
- 393 Gille, Z. (2001). Critical Ethnography in the Time of Globalization: Toward a New Concept of  
394 Site. *Cultural Studies, Critical Methodologies*, 1(3), 319-334.
- 395 Gille, Z., & Riain, S. Ó. (2002). Global Ethnography. *Annual Review of Sociology*, 28(1), 271-295.
- 396 Hall, S. (1991a). the Local and the Global: Globalization and Ethnicity. In A. D. King (Ed.),  
397 *Culture, Globalization and the World System: Contemporary Conditions for the Representation of*  
398 *Identity*. Binghamton: SUNY.
- 399 Hall, S. (1991b). Old and New Identities, Old and New Ethnicities. In A. D. King (Ed.), *Culture,*  
400 *Globalization and the World System: Contemporary Conditions for the Representation of Identity*.  
401 Binghamton: SUNY.
- 402 Harvey, D. (1990). *The Condition of Postmodernity: An Inquiry into the Origins of Cultural Change*.  
403 Oxford: Blackwell.
- 404 Harvey, D. (2007). *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.
- 405 Lash, S., & Urry, J. (1993). *Economies of Signs and Space*: Sage Publications.
- 406 Marcus, G. E. (1998). *Ethnography Through Thick and Thin*. Princeton: Princeton University Press.
- 407 Massey, D. (1994). *Space, Place, and Gender*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- 408 Mato, D. (1997). On global and local agents and the social making of transnational identities and  
409 related agendas in "Latin" America. *Identities Global Studies in Culture and Power*, 4(2), 167-  
410 212.
- 411 McLuhan, M., & Powers, B. R. (1989). *The Global Village: Transformations in World Life and Media in*  
412 *the 21st Century*. Oxford: Oxford University Press.
- 413 McMichael, P. (1996). "Globalization: Myths and realities". *Rural Sociology*, 61(1), 25-55.
- 414 Meyrowitz, J. (1986). *No Sense of Place: The Impact of Electronic Media on Social Behavior*. Oxford  
415 University Press.
- 416 Morley, D., Morley, R. C. D., Robins, K., & Robins, P. C. K. (2002). *Spaces of Identity: Global Media,*  
417 *Electronic Landscapes and Cultural Boundaries*: Taylor & Francis.
- 418 Nordstrom, C. (2007). *Global Outlaws: Crime, Money, and Power in the Contemporary World*. Berkeley  
419 and Los Angeles, California: University of California Press.
- 420 Ritzer, G. (1998). *The McDonaldization Thesis: Explorations and Extensions*: Sage.
- 421 Ritzer, G. (2014). *The McDonaldization of Society*: Sage Publications.
- 422 Schiller, N. G., Basch, L., & Blanc, C. S. (1995). From Immigrant to Transmigrant: Theorizing  
423 Transnational Migration. *Anthropological Quarterly*, 68(1), 48-63.
- 424 Tomlinson, J. (1999). *Globalization and Culture*. Cambridge: Polity.
- 425 Turner, B. S. (1994). *Orientalism, Postmodernism and Globalism*. London: Routledge.
- 426 Wriston, W. B. (1992). *The twilight of sovereignty: How the information revolution is transforming our world*.  
427 Scribner.

430  
431

### **Extended English abstract**

432 The globalization process destabilizes the meaning of the key concepts (e.g., site, place, and  
433 local) of ethnographic fieldwork because of the increasing impact of world-wide interconnectedness  
434 and interdependence. Therefore, a conventional ethnographic fieldwork research conducted in a



435 single place is not helpful to understand the complexity of the globalized world. This article  
436 examines the emergence of multi-sited ethnography as an alternative to the conventional  
437 ethnography for better understanding the interconnectedness in the globalized world.

438 Firstly, I examine the approaches of David Harvey and Arjun Appadurai to the  
439 globalization process to show how globalization challenges conventional ethnography. According  
440 to David Harvey, there is a big change in the human experiences of space and time. The world has  
441 experienced "time and space compression" because of the technological developments in travel and  
442 communication that led to the shrinking map of the world. Thus, distances between different  
443 places are no longer important for interaction between different cultures, societies and identities.  
444 Capitals and commodities can easily pass local and national barriers. Arjun Appadurai believes that  
445 the central issue in today's imagined world is the tension between cultural homogenization and  
446 cultural heterogenization. In contrast to homogenization theories, today's new global cultural  
447 economy is very complex and disjunctive. He believes that the globalized world cannot be  
448 understood without taking into account the relationship between five disjunctures of global flows:  
449 ethnoscape (the flow of people all over the world), mediascape (the flow of news, images,  
450 ambitions and information)), technoscape (the spread of technology), finanscape (financial  
451 transmissions) and ideoscape (the spread of ideas such as democracy, human rights and nationalism  
452 in the globalized world). The suffix "scape" refers to constant changes within these spheres.  
453 Current global flows are the result of the interaction between these disjunctures.

454 After examining the globalization process from the perspective of Harvey and Appadurai, I  
455 focus on Doreen Massey's analysis of space and place in the globalized world. She tries to reread  
456 the relationship between space and place and challenges some dominant ideas examining space as  
457 static and universal, place as local within a boundary. She argues that space and time "as a  
458 configuration of social relations" are inherently dynamic and inseparable from each other. She also  
459 argues that the identities of place are not fixed and one-dimensional because it is the result of the  
460 interconnections and links between local, national, and international.

461 Then, I attempt to show that conventional ethnography was not enough to understand the  
462 globalization process because it mostly situates itself in a single place for in-depth understanding of  
463 cultures and societies. It is based on the formula of field=culture= identity=place. However, it is  
464 necessary to take into account the multiplicity of global network and flows that overlap with one  
465 another in the global and local to better understand the globalized world because of the changes in  
466 our time and space experience. Global problems such as poverty, inequality and identity politics can  
467 be understood better through the articulation of social relations within a wider network. Thus, the  
468 multi-sited ethnography has developed to overcome the risk of avoiding the complexity of the  
469 global circulation and its impact on the local. In his study of *Ethnography through Thick and Thin*,  
470 George E. Marcus examines the necessity of multi-sited ethnography in the globalized world, and  
471 discusses how it could be conducted. It firstly requires ethnographic fieldwork in more than one  
472 place. The basic approach within multi-sited ethnography is to follow global flows (e.g., migrants,  
473 commodities and movements) to understand global interconnectedness and the interaction  
474 between the local and the global.

475 As an example of the multi-sited ethnography, this article examines Carolyn Nordstrom's  
476 ethnographic study of *Global Outlaws*. Her work highlights the links between the local, national and  
477 global by paying attention to the context of multi sites to understand how global capitalism works.  
478 She begins her book by showing how the struggle of Okidi (a war orphan) in Angola for survival is  
479 part of the global flow of il/legal commodities. Then, each chapter and tale deals with different  
480 kinds of il/legal activities of the global supply chain and shows the transaction between national,  
481 international, and global, or smugglers, small size traders, those who struggle for survival, the  
482 governments, the military, and big corporations. Therefore, she conducted ethnographic research in  
483 many sites such as Angola, South Africa, Rotterdam, Londra and Los Angeles. She questions the

484 dominant understanding of legality and tries to discover modern robber barons. She believes that  
485 many il/legal activities are routine for well-respected white collars and big corporations. As a result,  
486 the governments for the sake of global trade ignore security, and the most common victim of this  
487 connivance is average civilian looking for food, water and work.

488  
489

# Küreselleşme Saha çalışması.docx

## ORIGINALITY REPORT

# 2%

## SIMILARITY INDEX

### PRIMARY SOURCES

1	<a href="http://www.j-humansciences.com">www.j-humansciences.com</a> Internet	72 words — 1%
2	<a href="http://www.researchgate.net">www.researchgate.net</a> Internet	13 words — < 1%
3	<a href="http://www.iseas.edu.sg">www.iseas.edu.sg</a> Internet	8 words — < 1%
4	<a href="http://books.openedition.org">books.openedition.org</a> Internet	8 words — < 1%
5	<a href="http://vivienda.uchilefau.cl">vivienda.uchilefau.cl</a> Internet	8 words — < 1%
6	<a href="http://www.aic.gov.au">www.aic.gov.au</a> Internet	8 words — < 1%
7	Christensen. Encyclopedia of Community Publications	6 words — < 1%

EXCLUDE QUOTES ON

EXCLUDE MATCHES OFF

EXCLUDE BIBLIOGRAPHY ON